

PRZEGLĄD PRASY Z. S. R. R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Dodatek do Nr. 38 (137) Codziennego Biuletynu Wydziału Prasowego M. S. Z.

Warszawa, poniedziałek 18 czerwca 1928 r.

TREŚĆ: Z.S.R.R. a sprawy zagraniczne: Oświadczenia min. Zaleskiego a sytuacja międzynarodowa Z.S. R.R. — Anglja a Z.S.R.R. — **Sprawy wewnętrzne:** życie partyjne. — życie gospodarcze. — Sprawy narodowościowe. — Ustrój państwowy i administracyjny. — **Notatki i informacje:** Różne. — Artykuły nieuwzględnione.

Z. S. R. R. A SPRAWY ZAGRANICZNE.

OŚWIADCZENIA MIN. ZALESKIEGO A SYTUACJA MIĘDZYNARODOWA Z.S.R.R.

Izwiestja, 14.VI. omawia oświadczenie min. Zaleskiego, udzielone dziennikarzom w Paryżu, zaznaczając, że jest ono przykładem najnowszego stylu polskiego ministra spraw zagranicznych. Nawiązując do oświadczenia w sprawie ewakuacji Nadrenji, dziennik podkreśla, że ten delikatny problemat międzynarodowy, nie dotyczący bezpośrednio państwowych interesów Polski, polski minister spraw zagr. omawia w tonie niezwykle wyniosłym; ton ten jest w tym samym stopniu niewłaściwy, jak niebezpieczna jest ta zewnętrzno - polityczna tendencja agresywna Polski, która natchnęła min. Zaleskiego do tego wystąpienia. Dziennik pisze, że nie będzie zastanawiał się nad kwestją, w jakiej mierze min. spraw zagr. Polski miał prawo wypowiadać się w kwestji okupacji Nadrenji, gdyż dotyczy ona tylko dziedziny stosunków polsko-niemieckich i polsko-francuskich, nie można jednak nie zastanowić się nad nową koncepcją polityczną, wysuniętą przez min. Zaleskiego, a polegającą na tem, by wpłynąć na rząd niemiecki w kierunku zawarcia takiego rodzaju układu finansowego, który w swych skutkach zastąpiłby okupację wojenną. Jest rzeczą b. wątpliwą, by próby wprowadzenia w życie propozycji min. Zaleskiego przyczyniły się do ustalenia równowagi w Europie. W takim samym tonie agresywnym, w jakim mówił o kwestji Nadrenji — pisze dziennik — odezwał się Zaleski i o stosunkach polsko-litewskich. Nietylko przypisał on Litwie winę niepowodzenia w zakresie nawiązania normalnych stosunków pomiędzy Polską i Litwą, lecz pozwolił sobie widocznie spełniając wolę swych mocodawców, — zarówno z wewnątrz, jak i z zewnątrz Polski — obwinąć ZSRR w przeciwdziałaniu ustanowienia tych stosunków. Oświadczenie, iż Moskwa popiera rząd litewski w odmowie nawiązania stosunków przeczy faktom. Każdy czytelnik prasy europejskiej wie, że Związek Sowiecki jest szczerym zwolennikiem pokojowych stosunków pomiędzy Polską i Litwą i nieda-

wno odegrał decydującą rolę w dziele odwrócenia nowego konfliktu pomiędzy temi państwami. Polityczna lekkomyślność, którą zaczął przejawiać w ostatnich czasach min. Zaleski, znalazła całkowity swój wyraz w ostatnich oświadczeniach w kwestji stosunków polsko-litewskich.

Przechodząc do ustępu mowy min. Zaleskiego, w którym wskazał na różnicę systemów ekonomicznych Polski i ZSRR, autor pisze, że specyficzne cele, do których dąży min. Zaleski przy podkreślaniu tego argumentu, stają się jasne, gdy się ma w pamięci tę podejrzaną gorliwość, z jaką zgodnie z czyjemiś planami — min. Zaleski występuje przeciwko monopolowi handlu zagranicznego w ZSRR.

Prawda 15.VI. pisze, że wywiad min. Zaleskiego, udzielony dziennikarzom francuskim, wymaga pewnych sprostowań. Przedewszystkiem nieprawdą jest, jakoby Moskwa sprzeciwiała się ustanowieniu pokojowych stosunków pomiędzy Litwą i Polską. Wszyscy wiedzą, że wręcz przeciwnie, dyplomacja sowiecka, o ile leży to w jej możliwości, stosuje swe wysiłki w tym kierunku, by nie dopuścić do zbrojnego konfliktu pomiędzy Polską i Litwą. Co zaś dotyczy głębokiej różnicy ekonomicznych systemów Polski i ZSRR, to jest rzeczą niezrozumiałą, dlaczego min. Zaleski podkreślając istniejącą różnicę, „zapomniał“ wskazać na wspólne korzyści ekonomicznej wymiany, której różnica ta nie przeszkadza. Dziennik pisze, że w związku z powyższym wywiadem, należy przypomnieć, niedawnie oświadczenie ministra, atakujące monopol handlu zagranicznego w ZSRR. Zaatakowanie monopolu handlowego nie dowodzi chęci współpracy w kierunku utrwalenia i rozwoju stosunków handlowych pomiędzy obu państwami. Atak min. Zaleskiego nie jest odoobnionym epizodem. W ostatnich czasach w Polsce dały się zauważyć b. liczne fakty, które nie mogły ująć uwagi społeczeństwa sowieckiego. Są niemi: oswobodzenie — wyjąwszy Wojciechowskiego — wszystkich pociągniętych do odpowiedzialności za zamach na Lizarewa, udział władz polskich w zebraniu dla uczczenia pamięci Petlury, mowy Lewickiego i Dąb-

PREZEDLAD PRASY I.R.R. I ENIGMA II ROZWIĄZANIE

Wydrukowano w Warszawie dnia 11.11.1918 r.

Wydrukowano w Warszawie dnia 11.11.1918 r.

Wydrukowano w Warszawie dnia 11.11.1918 r.

skiego o „przyszłej niepodległej” Ukrainie, antysowieckie wystąpienia władz polskich i arystokracji w maj. Rejtana. Dla normalnego rozwoju polsko - sowieckich stosunków — co jest jednym z głównych dążeń dyplomacji sowieckiej — pisze dziennik — konieczne jest przede wszystkim stworzenie odpowiedniej atmosfery. Ze strony ZSRR czyni się w tym kierunku wszystko, co jest możliwe; o stronie polskiej nie da się, niestety, tego powiedzieć.

Komsomolec Ukrainy, (Charków) 6.VI. bardzo pesymistycznie ocenia sytuację międzynarodową Z. S. R. R. Zdaniem tego pisma, oświadczenie jednego z oskarżonych inżynierów w procesie Donieckim, iż spodziewali się oni interwencji państw kapitalistycznych w Z. S. R. R. najpóźniej w roku 1928, — jest bardzo zbliżone do rzeczywistego stanu rzeczy.

Zerwanie rokowań handlowych sowiecko-niemieckich, agresywna polityka Francji wobec Z. S. R. R., usiłowania Birkenhaeda w Berlinie w kierunku zjednania rządu niemieckiego dla aktywnej polityki antysowieckiej, zamach na Lizarewa w Warszawie — wszystkie te fakty dowodziły, że sytuacja komplikuje się coraz bardziej.

Ostatnie dni przyniosły jednakże wiadomości jeszcze bardziej przekonujące o naprężeniu na terenie międzynarodowym. Nowa fala agitacji antysowieckiej, którą zainicjował minister spraw wewnętrznych Anglii, Joynson Hicks, dowodzi, że konserwatywny rząd angielski dąży konsekwentnie do zmiążdżenia jednego na całym świecie państwa proletariackiego.

Następnie „Komsomolec Ukrainy” zamieszcza szereg ostatnich ataków na politykę min. Zaleskiego wobec Z. S. R. R., które w zarzutach swych pokrywają się z zamieszczonym powyżej artykułem „Prawdy”.

Nacisk imperjalistów przeciwko Z. S. R. R. znalazł oddźwięk również i w Niemczech, gdzie wchodzący obecnie w skład rządu socjal-demokracji dają wyraźnie do zrozumienia politykom francuskim, że za koncesje na Zachodzie przyłączą się do frontu antysowieckiego. I dla tego właśnie organ socjal-demokratów niemieckich „Vorwärts” pisał ostatnio, że przyjazne stosunki Niemiec z Z. S. R. R. są przeszkodą do zbliżenia francusko-niemieckiego.

„Komsomolec Ukrainy” kończy zapewnieniem,

że proletarijat międzynarodowy nie dopuści do napadu państw imperjalistycznych na Z. S. R. R. i stanie w jego obronie.

Prolet. Prawda (Kijów) 9.VI pisze że dyplomacja państw kapitalistycznych czyni usilne starania, ażeby pogodzić Francję z Niemcami i razem z Anglią zorganizować wspólny blok antysowiecki. W bloku tym poważną rolę ma odgrywać Polska.

Dowodem antysowieckich nastrojów Polski jest podróż wybitnych generałów rumuńskich do Warszawy, gdzie odbyły się ważne konferencje wojskowe polsko - rumuńskie. Podróż generałów rumuńskich do Warszawy jest dalszym krokiem do realizacji planów, omawianych przez ministra Zaleskiego z dyktatorem Włoch Mussolinim w Rzymie. Zbliżenie Polski i Rumunii odbywa się pod wpływem Rzymu; Włochy bowiem, solidaryzując się w polityce antysowieckiej z Anglią, wpływają na Rumunię i Polskę oraz na Węgry, ażeby państwa te wzięły czynny udział w akcji antysowieckiej. W d. c. dziennik, nawiązując do akcji lorda Rothermer'a, zmierzającej do rewizji traktatu w Trianon, podkreśla, że rząd sowiecki nie może być obojętny wobec dalszych losów Ukrainy Podkarpaciej, której ludność, — zdaniem pisma — tak samo, jak ludność zachodnio-ukraińska, dąży do przyłączenia się do ZSRR, gdyż narodowościowa polityka sowiecka całkowicie czyni zadość potrzebom narodowych Ukraińców.

ANGLJA A ZSRR.

Prawda, 15.VI. w art. wst. omawia oświadczenie Joynson Hicks'a i pisze, że wywołało ono ogromne rozczarowanie w kołach angielskich „die hardów” i „zbankrutowanych reformistów”. Hicks nie mógł zacytować ani jednego faktu, któryby bezpośrednio, lub pośrednio dowiódł przekazania ang. partji komunistycznej chociażby jednego szylinga z pieniędzy, należących do banków sowieckich w Anglii. Najbardziej zmieszani są przywódcy angielskiego ruchu robotniczego. W całej tej sprawie odegrali oni najbardziej brudną rolę.

Izwiestja, 15.VI. piszą, że treść oświadczenia Joynson Hicks'a wykazuje całkowite fiasco jego nowych antysowieckich zamiarów.

SPRAWY WEWNĘTRZNE.

ŻYCIE PARTYJNE.

NOMINACJA OSIŃSKIEGO. *Poslednija Nowosti, 12.VI.* podaje, że b. prezes centralnego urzędu statystycznego ZSRR Osiński (ks. Oboleński) otrzymał nominację na stanowisko prezesa „Amtorgu”, półrządowej sowieckiej misji handlowej w Stanach Zjednoczonych Ameryki północnej.

ARESZTOWANIE FRANCUSKIEGO „TROCKISTY” W LENINGRADZIE. *Rul, 16.VI.* podaje, że komunista francuski Victor Serge (Kibalczycz), członek międzynarodowego komitetu obrony ofiar faszyzmu, współpracownik „Humanite” oraz innych francuskich pism komunistycznych został aresztowany w ZSRR przez leningradzkie GPU. Aresztowanie

nastąpiło wskutek udziału aresztowanego w akcji „trockistów”.

ŻYCIE GOSPODARCZE.

WIELKIE GOSPODARSTWA ROLNE W KRAJU DOLNEJ WOŁGI. *Prawda, 12.VI.* donosi, że w kraju Dolnej Wołgi utworzonych będzie w najbliższej przyszłości 5 wielkich gospodarstw rolnych na ogólnej przestrzeni 114 tysięcy hektarów. Gospodarstwa te tworzone są dla zaopatrzenia miast sowieckich w zboże. Dla ułatwienia tym gospodarstwom produkcji, sprowadzonych będzie z Ameryki 150 — 200 traktorów.

KOLONIZACJA KRAJU KARELSKO-MURMAŃSKIEGO. *Izwiestja, 12.VI.* donosi, że państwo-

wa komisja planowa ZRRR zatwierdziła projekt obwodowego komitetu wykonawczego sowieków w Leningradzie o przesiedleniu 350 rodzin kolonistów rolników do kraju Karelsko-Murmańskiego. Rząd sowiecki zamierza zwrócić baczną uwagę na rozwój tej polaci terytorjum ZSRR.

PRZYGOTOWANIA DO ZAKUPÓW ZBOŻA.

Ekonomiczeskaja żizń, 2.VI. omawia czynione obecnie przez rząd ZSRR przygotowania do jesiennych zakupów zboża. Wszystkie trudności podczas zakupów wiosennych polegały, zdaniem pisma, na wadach instytucyj zakupowych. Wobec tego przeprowadzana obecnie reorganizacja tych instytucyj ułatwi zakupy i obali wszelkie trudności.

EKSPORT WINA SOWIECKIEGO. *Izwiestja*, 13.VI. donosi, iż „Gostorg“ ZSRR podpisał z pewną firmą niemiecką umowę o eksporcie win krymskich, kaukaskich i zakaukaskich do Niemiec. Jednocześnie prowadzone są pertraktacje w sprawie organizacji tegoż eksportu do innych państw europejskich.

SPRAWY NARODOWOŚCIOWE.

LOS UKRAIŃSKIEJ AKADEMII NAUK. *Prawda*, 12.VI. donosi, że specjalna komisja komisariatu ludowego oświaty USRR, która dokonała wszechstronnego badania prac ukraińskiej Akademii Nauk w Kijowie, stwierdziła, iż Akademia ta nie jest jeszcze prawdziwym ośrodkiem ukraińskiej myśli naukowej. Akademia ta interesowała się wyłącznie pracą starych uczonych ukraińskich, nie dbając zupełnie o młode siły naukowe oraz o kontakt z nauką ukraińską poza granicami ZSRR. Komisja stwierdziła, że kwalifikacja naukowa i oblicze ideologiczne kandydatów na członków Akademii posiadały zabarwienie przedrewolucyjne. W kwestjach politycznych ogólne zgromadzenie członków Akademii nie zawsze podzielało punkt widzenia władzy sowieckiej. Świadczy to o niedbalym prowadzeniu prac przez prezydium Akademii za co odpowiadać powinien, zdaniem komisji, stały sekretarz Akademii prof. Krymskij. Ukraińska Akademia Nauk sprzyjała również stworzeniu kontaktu pomiędzy reakcyjną nauką ukraińską a reakcyjną nauką rosyjską. W maju r. b. ogólne zgromadzenie członków Akademii powołało na stanowisko prezesa

Akademii prof. Zabołotnyja, na stanowisko wiceprezesa — prof. Wobłyja, zaś na stanowisko sekretarza — prof. Krymskija. Komisariat ludowy oświaty zatwierdził wybór prezesa i wiceprezesa Akademii, nie uznając za możliwości zatwierdzenia wyboru prof. Krymskija, jako odpowiedzialnego za dotychczasową kontrrewolucyjną działalność Akademii.

POLSKA WYSTAWA PRASOWA W MIŃSKU.

Orka, 26.V. podaje, iż w Mińsku odbyła się w polskim klubie im. Róży Luxemburg wystawa gazet ściennych, pism codziennych, tygodników, miesięczników i literatury nieperjodycznej, wydawanej w języku polskim w ZSRR, poczynając od roku 1917. Na wystawę nadesłano 24 gazety ścienne oraz liczne wykresy z działalności wydawnictw i bibliotek polskich w ZSRR. Wydawnictwo „Kultura“ sprzedało w 1922 roku przeszło 6 tysięcy książek polskich, w 1926 roku — przeszło 50 tysięcy. W 1924/25 roku wydano na Białorusi sowieckiej 15 tysięcy egzemplarzy książek w języku polskim, w 1926/27 roku — 36 tysięcy egzemplarzy.

USTRÓJ PAŃSTWOWY I DEMOKRATYCZNY.

KRAJ DOLNEJ WOŁGI. *Izwiestja*, 13.VI. podaje, iż prezydium C.K.W. sowieków ZSRR przemianowało tworzący się obwód Dolnej Wołgi na Kraj Dolnej Wołgi (Niżnie-Wołżskij-Kraj).

ZMNIEJSZANIE WYDATKÓW ADMINISTRACYJNYCH. *Izwiestja*, 13.VI. omawia w art. wst. zagadnienie obniżenia wydatków administracji sowieckiej. W kwietniu r. b. uchwaliła C.K.K. partji obniżenie tych wydatków o 20%. Sprawdzanie wyników przeprowadzenia tej decyzji wykazało wielkie braki. Decyzja nie została wykonana. Wydatki administracji sowieckiej obniżono przeciętnie o 13,7%. W niektórych częściach ZSRR nastąpiło nawet od kwietnia r. b. podwyższenie wydatków administracji. Dotyczy to przede wszystkim niemieckiej republiki autonomicznej nad Wołgą, w której zwiększenie się wydatków administracyjnych wyniosło 11,4%. Do również niebezpiecznych objawów zalicza pismo zwiększenie się wydatków administracyjnych w przemyśle sowieckim. Potępiając te objawy, pismo nawołuje do wytrwałego zmniejszania wydatków administracji sowieckiej.

NOTATKI I INFORMACJE.

R Ó Ż N E.

Izwiestja, 13.VI. Kor. z W-wy pisze, że dyskusje w Sejmie polskim w kwestji budżetu wojskowego przede wszystkim wykazały, iż pomiędzy buchalteryjnymi cyframi budżetu, publikowanymi dla „kontroli społeczeństwa“, a faktycznymi wydatkami wojennymi istnieje ogromna różnica, sięgająca setek milionów złotych.

ORGANIZACJA KONTR - REWOLUCYJNA W ORSZY. *Izwiestja*, 13.VI. podaje, iż GPU wykryło organizację kontrrewolucyjną, do której należeli nauczyciele szkoły kolejowej w Orszy. Nauczyciel Kłiszewicz i dyrektor szkoły Pawłowski prowadzili wśród

uczniów szkoły propagandę przeciwsowiecką. Obydwóch tych nauczycieli aresztowano.

ZGON P. PETRUNKIEWICZA. *Rul*, 16.VI. donosi, że znany rosyjski działacz polityczny, były przywódca stronnictwa „kadetów“ p. Petruniewicz zmarł na emigracji w Czechosłowacji w wieku 86 lat.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Wozrożdżenje 4.VI. O stosunku narodowości i państw kaukaskich do Rosji. — Demokracja w stylu sowieckim. (Art. Timaszewa). — Istota faszyzmu. 5.VI. Polityka gen. Wrangla. (Art. ks. Gagarina). — 6.VI. Chiny a bolszewicy. — O zagadnieniach teoretycznych ustroju państwowego w państwach parlamentarnych. (Art. Timaszewa).

